

Τα πάντα της Pantone

Έχουν περάσει 43 χρόνια από την πρώτη έκδοση του καταλόγου χρωμάτων Pantone. Από τότε μέχρι σήμερα πολλά έχουν αλλάξει, βελτιωθεί, προστεθεί. Σε αυτό το άρθρο θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε σε μερικά ερωτήματα επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον μας σε δυο βασικά σημεία. Ποιες είναι οι διαφορές μεταξύ των προϊόντων της εταιρείας και για ποιο λόγο και πότε πρέπει να χρησιμοποιήσουμε το καθ' ένα από αυτά.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Ο Lawrence Herbert υπήρξε υπάλληλος της Pantone από την εποχή που η εταιρεία τύπωνε δείγματα χρωμάτων για τη βιομηχανία καλλυντικών, με έδρα τη μικρή πόλη Carlstadt της πολιτείας New Jersey. Η ιδέα ήταν γνωστή και πραγματικά απλή. Ένας κατάλογος - δειγματολόγιο όχι τόσο των προϊόντων αλλά της ποικιλίας χρωμάτων τους, που ήταν σε θέση να βοηθήσει τις πωλήσεις και κυρίως να επιτρέψει σε όλους τους εμπλεκόμενους να μπορούν να αναπτύξουν ένα κοινό κώδικα επικοινωνίας βασισμένο όχι σε μια αφηρημένη έννοια όπως η ονομασία ενός χρώματος, κάτι που είναι υποκειμενικό, αλλά σε ένα σαφές χρωματικό δείγμα. Φυσικά, οι Αμερικάνοι έχουν εδώ και χρόνια αναπτύξει ένα πολύ πρακτικό τρόπο ονομασίας χρωμάτων, για παράδειγμα grass

green (πράσινο του γρασιδιού), sky blue (μπλε του ουρανού). Όταν όμως έχουμε εικαστικές ή βιομηχανικές εφαρμογές, η λίστα με τις προφανείς ονομασίες εξαντλείται εύκολα αφήνοντας κενά στην επικοινωνία και στη σαφήνεια. Σε αυτό το σημείο, η χρήση ενός δειγματολογίου παίζει καθοριστικό ρόλο και καταλυτικό παράγοντα. Πόσο μάλλον στη βιομηχανία των Γραφικών Τεχνών. Το 1962 λοιπόν, η εταιρεία περνά στα χέρια του Herbert - ο οποίος παραμένει μέχρι και σήμερα Διευθύνων Σύμβουλος και ιδιοκτήτης της εταιρείας Pantone - και έτσι η άλλοτε μικρή εταιρεία κερδίζει έδαφος και αναπτύσσεται ραγδαία συνδέοντας το όνομά της με την ποιότητα και πιστότητα στο προβλεπόμενο χρώμα. Ο στόχος της εταιρείας και το κομμάτι ενδιαφέροντος της Pantone αλλάζουν. Η πρώτη σειρά χρωματικών καταλό-

Θεμιστοκλής
Χαψής

γων Pantone για τις γραφικές τέχνες θα εμφανιστεί ένα χρόνο αργότερα, δηλαδή το '63, με μερικές εκατοντάδες χρώματα τα οποία το 1987 θα φτάσουν τα 747.

Το 1984 είναι μια σημαντική χρονιά για την εταιρεία. Παράλληλα με την έναρξη ενασχόλησής της με τα χρωματολόγια για υφάσματα, ξεκινάει η υποδομή για την ψηφιοποίηση της χρωματικής βιβλιοθήκης Pantone κάτι που θα καρποφορήσει το '88 όταν θα υπογραφεί μεγάλη εμπορική συμφωνία με πολλές από τις εταιρείες που παράγουν λογισμικό για το χώρο των Γραφικών Τεχνών. Μέχρι το 1991, όλες οι εταιρείες λογισμικού / υλισμικού έχουν συνάψει εμπορική συμφωνία με την εταιρεία. Την ίδια χρονιά, η Pantone παρουσιάζει τον νέο της χρωματικό οδηγό με 1000 χρώματα, ενώ ταυτόχρονα επεκτείνει τα χρώματα υφασμάτων σε 1.701 και παρουσιάζει το νέο της οδηγό με 3.000 χρώματα τετραχρωμίας. Τα επόμενα δυο χρόνια, η Xerox ανακοινώνει εκτυπωτές laser και φωτοτυπικά που μπορούν να υποστηρίξουν την γκάμα χρωμάτων Pantone. Παράλληλα ξεκινάει η υποδομή για εκτύπωση με 6 χρώματα αντί για τα 4 συμβατικά της τετραχρωμίας. Δεν είναι η πρώτη φορά που γίνεται κάτι τέτοιο. Ήδη στην αγορά υπήρχε η high-end εκτύπωση με άνω των 6 χρωμάτων. Όμως η πατέντα της Pantone, η οποία κατοχυρώθηκε λίγο αργότερα, το '98, συναντά μεγαλύτερη εμπορική εφαρμογή. Από τα μέσα του '90, η εταιρεία δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη διαχείριση χρώματος, συνεργάζεται με το International Color Consortium και σήμερα έχει εμπορική συνεργασία με τη Gretag Macbeth διακινώντας χαμηλού κόστους προϊόντα διαχείρισης χρώματος. Τα τελευταία χρόνια η Pantone έχει επεκταθεί και στο αρχιτεκτονικό χρώμα, στα πλαστικά αλλά και στην παραγωγή προϊόντων ευρείας κατανάλωσης που φέρουν την υπογραφή και κυρίως το... χρώμα της.

ΧΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ "PANTONE"

Στις Γραφικές Τέχνες, χρησιμοποιούμε μια σειρά από χρωματικούς χώρους, μαθηματικά μοντέλα δηλαδή περιγραφής του χρώματος. Ορισμένα από αυτά είναι γνωστά και ευνόητα ως προς τον τρόπο σύνθεσης χρώματος όπως το χρωματικό μοντέλο CMYK ή λιγότερο κατανοητά όπως το RGB. Χρησιμοποιούμε ακόμη τα χρωματικά μοντέλα Lab (Lightness a* b*) και HSB (Hue Saturation Brightness).

Τα μοντέλα CMYK και RGB τα χρησιμοποιούμε στην πραγματικότητα για να αναπαράγουμε χρώμα. Τα Lab και HSB τα χρησιμοποιούμε για να περιγράψουμε το χρώμα σε θεωρητική βάση, καθώς

και για να κάνουμε μαθηματικούς υπολογισμούς. Η βασική τους όμως διαφορά, μεταξύ δηλαδή του CMYK / RGB και του Lab είναι ότι τα δυο πρώτα είναι εξαρτώμενα χρωματικά μοντέλα γιατί το τελικό από χρωματικό αποτέλεσμα εξαρτάται από τις συσκευές αναπαραγωγής τους. Για παράδειγμα, μια οθόνη λαμβάνει από την κάρτα γραφικών μια συγκεκριμένη χρωματική πληροφορία και πρέπει να την αναπαράγει. Επειδή όμως η οθόνη έχει υποστεί μια φυσιολογική φθορά χρήσης, ο φώσφορος της παράγει μια ελαφρά διαφορετική ποιοτικά και ποσοτικά λαμπρότητα με αποτέλεσμα να λαμβάνουμε ένα διαφορετικό χρώμα από αυτό που θα έπρεπε. Ο χρωματικός χώρος όμως Lab, όντας σε θεωρητικό επίπεδο δεν εξαρτάται από τις συσκευές αναπαραγωγής χρώματος αλλά βασίζεται στον τρόπο απορρόφησης της πληροφορίας που καταλήγει μέσω του οπτικού μας νεύρου στον εγκέφαλο και δημιουργεί την αίσθηση του χρώματος. Αυτή η ανεξάρτηση από τις συσκευές τον μετατρέπει σε έναν εξαιρετικό χώρο και ταυτόχρονα μοντέλο περιγραφής χρωμάτων όπως ακριβώς τα βλέπουμε στην πραγματικότητα και όχι όπως θεωρητικά θα έπρεπε να τυπωθούν ή προβληθούν σε μια οθόνη. Η επιτυχία των χρωμάτων Pantone έγκειται στο ότι τα χρώματά της περιγράφονται και αναπαράγονται με μετατροπές από πραγματικές δυνάμεις Lab σε CMYK και RGB. Έτσι εξασφαλίζουμε ότι αυτό που ζητάμε είναι ένα πολύ συγκεκριμένο χρώμα, αυτό που βλέπουμε στον κατάλογο και όχι κάποιο που νομίζουμε ότι είδαμε σε κάποια εκτύπωση ή στην οθόνη μας. Σε αυτό το σημείο απαντήσαμε στην ποιοτική ανάγκη ύπαρξης των χρωμάτων Pantone.

Ας δούμε όμως και την ποσοτική ανάγκη.

Στο σχήμα 1 μπορούμε να δούμε μια αναπαράσταση των χρωμάτων που είναι σε θέση να αντιληφθεί ο μέσος παρατηρητής κάτω από φυσιολογικές φωτιστικές συνθήκες και συγκεκριμένη γωνία όρασης. Εσωτερικά είμαστε σε θέση να δούμε το θεωρητικό χώρο RGB και το θεωρητικό χώρο CMYK. Όπως μπορεί να διαπιστώσει κανείς:

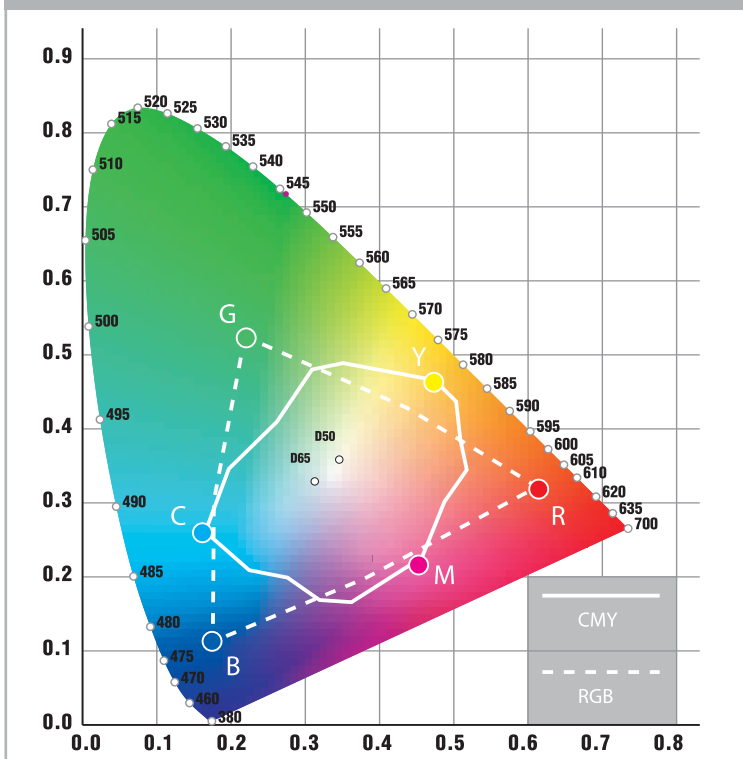
α) και οι δυο χώροι είναι κατά πολύ μικρότεροι από το ορατό χρωματικό φάσμα, άρα, υπάρχει εκ των πραγμάτων περιορισμός στη μέγιστη γκάμα των χρωμάτων κάτι που περιορίζεται γενναία με μια μέτρια ποιότητα χαρτιού ή μελανιού.

β) υπάρχουν περιοχές στο μοντέλο CMYK που δεν μπορεί να αποδώσει το RGB και το ανάποδο. Με τη χρήση λοιπόν της περιοχής Pantone, είμαστε σε θέση να επεκτείνουμε τις δυνατότητες χρήσης χρωμάτων έξω από το χώρο CMYK, εκεί που μέχρι τώρα δηλαδή δεν μπορούσαμε να φτάσουμε με τη χρήση μιας συμβατικής εκτύπωσης 4χρωμίας. Συγκεκριμένα, έχουμε την ικανότητα επιλογής μεταξύ 1.114 χρωμάτων. Η διεύρυνση της χρωματικής μας ικανότητας λοιπόν, είναι η ποσοτική απάντηση στο ερώτημα γιατί Pantone.

ΤΑ ΜΕΛΑΝΙΑ PANTONE ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Απομένει να απαντήσουμε στο γιατί μας συμφέρει / εξυπηρετεί να χρησιμοποιήσουμε ένα χρώμα Pantone αντί για ένα CMYK. Για να γίνει κάτι τέτοιο, θα πρέπει να εξετάσουμε ένα παράδειγμα. Ας υποθέσουμε ότι έχουμε ένα σήμα - λογότυπο πελάτη το οποίο χρησιμοποιεί 2 χρώματα, ένα μπλε και ένα λαδί και είμαστε έτοιμοι να σχεδιάσουμε την εταιρική ταυτότητα του πελάτη. Για να επιτύχουμε το συγκεκριμένο μπλε, σε κλίμακα CMYK, θα χρειαστούν δυο μελάνια, Cyan και Magenta, ενώ για δημιουργήσουμε το λαδί, θα χρειαστούν επίσης άλλα δυο μελάνια, το Yellow και το Black. Κατά συνέπεια, αν η εταιρική ταυτότητα τυπωθεί με 4χρωμία, θα έχουμε 4 (φιλμ) τσίγκους. Αντιθέτως, αν χρησιμοποιήσουμε κλίμακα Pantone, όπου μπλε θα χρησιμοποιήσουμε ένα συγκεκριμένο Pantone μπλε και όπου λαδί, αντίστοιχα, θα χρησιμοποιούμε ένα δεδομένο Pantone λαδί (σχήμα 2). Πρακτικά λοιπόν, έχουμε 2 (φιλμ) τσίγκους, μισές εργατώρες αν χρησιμοποιηθεί 2χρωμη μηχανή, και 40% περίπου μείωση του κόστους παραγωγής (ένα Pantone μελάνι θα κοστίζει στην εκτύπωση λίγο πιο ακριβά από ότι ένα συμβατικό CMYK).

σχήμα 1

σχήμα 2

	C	M	Y	K	CMYK	PANTONE
	X	X			85.40.00.00	660 C
			X	X	00.00.100.35	398 C

4

2

Ένας ποιοτικός παράγοντας που επίσης κάνει τη χρήση ενός μελανιού Pantone ελκυστική, είναι η ολοκληρωτική επικάλυψη του χαρτιού, χωρίς την εμφάνιση ράστερ (εφόσον δεν έχουμε τίνα του χρώματος, αλλά 100% δύναμη). Αν δηλαδή θέλουμε να καλύψουμε μια επιφάνεια με ένα απαλό πορτοκαλοκίτρινο, αυτό θα προκύψει με ράστερ από Magenta και Yellow τετραχρωμίας όπου σε ένα μέτριο χαρτί με χαμηλά lpi εκτύπωσης, το ράστερ θα είναι ιδιαίτερα ορατό και η αίσθηση του χρώματος όχι ιδιαίτερα συμπαγής και ευχάριστη οπτικά.

Αντίθετα, ένα Pantone μελάνι με ένα απαλό πορτοκαλοκίτρινο, δεν θα παρουσιάσει ράστερ (σχήμα 3), θα είναι ιδιαίτερα έντονο, λαμπρό και ευχάριστο στο μάτι, θα καλύπτει το 100% της εκτυπώσιμης επιφάνειας και θα μεταφέρει οπτικά πολύ πιο εύστοχα και έντονα το όποιο σχεδιαστικό μας μήνυμα. Το ατού αυτό, της μη εμφάνιση δηλαδή ράστερ, θα φανεί ιδιαίτερα χρήσιμο σε χρήση χρώματος σε κείμενο με ιδιαίτερες απαιτήσεις (σχήμα 4).

Φανταστείτε για παράδειγμα μια γραμματοσειρά με πατούρες, σε 7 στιγμές με ένα χαμηλού κοντράστ χρώμα, σχετικά ανοιχτό. Η εμφάνιση του ράστερ από το συνδυασμό των CMYK μελανιών, ακόμη και αν υποθέσουμε ότι ο τυπογράφος μας θα καταφέρει να επιφέρει 95% σύμπτωση χρωμάτων, θα κάνει την ανάγνωση του κειμένου από δύσκολη έως αμφίβολη.

Με το Pantone μελάνι δεν θα έχουμε κανένα απολύτως τέτοιο πρόβλημα. Η έλλειψη ράστερ σε συνδυασμό με την έλλειψη των προβλημάτων σύμπτωσης χρωμάτων (αφού έχουμε μόνο ένα) εγγυάται ένα πεντακάθαρο και ευανάγνωστο αποτέλεσμα.

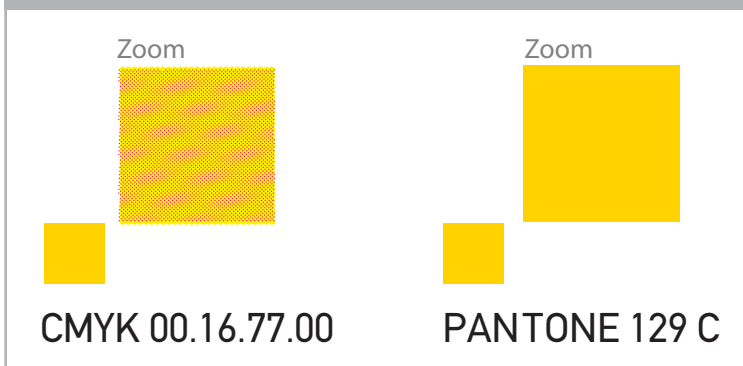
Πέρα από τους λόγους οικονομίας, ή πρακτικό-

Τα Pantone μελάνια λοιπόν, θεωρητικά έχουν χρήση παντού. Από Pantone μονοχρωμίες (monotone), διχρωμίες (duotone), τριχρωμίες, τετραχρωμίες, μέχρι και τη χρήση τους ως 5ο χρώμα και αρκετές φορές και σαν 6ο κ.λπ. ανάλογα το σχέδιο, τις απαιτήσεις και τα οικονομικά όρια ενός έργου. Έχουμε δει μπροσούρες, φυλλάδια, flyers, posters, συσκευασίες, σχεδιασμένα μόνο με τη χρήση Pantone χρωμάτων, από 1 έως 4 και το αποτέλεσμα είναι άκρως εντυπωσιακό.

Είναι καλό, αν θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε ένα Pantone μελάνι ως 5ο χρώμα σε μια εργασία, να το κάνουμε με τέτοιο τρόπο ώστε και να αξίζει τον κόπο και τα χρήματα του πελάτη να πιάσουν τόπο και να συντελέσει στην ενδυνάμωση του αισθητικού αποτελέσματος ή στο σχεδιαστικό μας μήνυμα.

Θα ήταν κρίμα για παράδειγμα να χρεώσουμε ολόκληρο 5 τσίγκο για να βάλουμε ένα σχέδιο σε μια και μόνο σελίδα ενός 8σέλιδου εντύπου με Pantone μελάνι. Ο σχεδιαστής θα είναι καλό να βρει ένα τρόπο, να εκμεταλλευτεί στο έπακρο το προνόμιο χρήσης του 5ου μελανιού ισορροπώντας φυσικά τη χρήση του με σεβασμό στην ποιτική του διαφορετικότητα.

σχήμα 3

σχήμα 4

της, ή καθαρής τυπογραφίας, υπάρχει φυσικά, και ας μην το θέτουμε σε δεύτερη μοίρα, ο παράγοντας αισθητικής. Η σχεδίαση μιας αφίσας με ένα λαμπρό Pantone χρώμα στο φόντο αποτελεί εγγύηση για ένα εντυπωσιακό σημείο οπτικής εστίασης, χρώμα που δεν θα μπορούσαμε με άλλο τρόπο να καταφέρουμε στην κλίμακα CMYK. Η χρήση ενός φωσφοριζέ χρώματος στο εξώφυλλο ενός περιοδικού στον τίτλο και επιλεκτικά στην τυπογραφία μπορεί να συντελέσει στην λεγόμενη μάχη του περιπτέρου ως καταλυτικός παράγοντας.

ΜΕΛΑΝΙΑ PANTONE

Λόγο του ότι η Pantone δεν βγάζει η ίδια μελάνια για offset, παρέχει εξαιρετικά αυστηρές προδιαγραφές για τις φόρμουλες παρασκευής των χρωμάτων Pantone σε τρίτες εταιρείες οι οποίες υποβάλλονται σε αρκετά εκτενείς ελέγχους ώστε να εξασφαλιστεί η ποιότητα και το αποτέλεσμα ανά τον κόσμο. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι έχουμε την ικανότητα να τυπώσουμε π.χ. ένα δεδομένο Pantone χρώμα, με την προϋπόθεση ότι μιλάμε για το ίδιο χαρτί, σε οποιοδήποτε σημείο του κόσμου και το αποτέλεσμα οπτικά να είναι το ίδιο. Ακόμη περισσότερο, γνωρίζουμε με βεβαιότητα, ότι το όποιο χρωματικό αποτέλεσμα θα είναι το ίδιο, όσες φορές και αν επανατυπωθεί η εργασία. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες έχουν αποκλειστικό συμβόλαιο με την Pantone, η οποία έχει δημιουργήσει ειδικά για αυτές κωδικούς χρωμάτων για την εταιρική τους εικόνα που δεν μπορεί να βρει κάποιος στους καταλόγους χρωμάτων της για προφανείς λόγους. Ένα σημείο το οποίο επίσης χρήζει ιδιαίτερης προσοχής είναι ο τρόπος παραγωγής μελανιών Pantone αλλά και οι όποιες αποκλίσεις μπορεί να υπάρχουν σχετικά με τον κατάλογο χρωμάτων Pantone. Είδαμε παραπάνω, ότι η Pantone μάς δίνει την ικανότητα επιλογής ανάμεσα σε 1.114 πλακάτα χρώματα. Είναι δυνατόν όμως σε ένα τυπογραφείο να υπάρχει αποθήκη με έστω το 1/10 από αυτά; Η απάντηση φυσικά είναι όχι. Διότι πολύ απλά, τα χρώματα Pantone προκύπτουν από συγκεκριμένα κοκτέιλ 14 βασικών χρωμάτων, τα οποία και έχουν τα τυπογραφεία. Οι ίδιες οι σκάλες (χρωματολογία, χρωματικές βεντάλιες, δειγματολογία) Pantone αναγράφουν τις αναμίξεις των μελανιών που πρέπει να χρησιμοποιηθούν ώστε να δημιουργηθεί το συγκεκριμένο χρώμα. Εδώ φυσικά υπάρχει ο ανθρώπινος παράγοντας. Με λίγα λόγια, είναι στην διακριτική ευχέρεια του τυπογράφου να χρησιμοποιήσει τις ακριβείς ποσότητες και να αναμίξει καλά τα μελάνια του ώστε το παραγόμενο χρώμα να πλησιάζει το 95-99% του χρώματος του καταλόγου. Φυσικά, η ίδια η εταιρία, διαθέτει ειδικό πρόγραμμα εκπαίδευσης και πιστοποίησης offset λιθογραφείων ως προς την ποιότητα παραγωγής και εκτύπωσης Pantone μελανιών. Το θετικό της υπόθεσης (ανάμιξη μελανιών) είναι ότι αν θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε ένα συγκεκριμένο χρώμα το οποίο είναι εκτός καταλόγου, μπορούμε σε συνεννόηση με τον τυπογράφο μας, να ξεκινήσουμε φτιάχνοντας το πιο κοντινό του στον κατάλογο και στη συνέχεια να προσθέσουμε μια δόση από

κάποιο άλλο μελάνι που θα επιφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Ο δημιουργικός πειραματισμός με έναν έμπειρο τυπογράφο είναι αρκετές φορές μια εξαιρετική εμπειρία.

Όσο αφορά τους ίδιους τους καταλόγους της Pantone, αυτοί τυπώνονται μέχρι και σε 3 διαφορετικές επιφάνειες. Σε ένα coated (με επίχρισμα - semigloss) χαρτί, σε ένα uncoated (άνευ επίχρισματος) χαρτί και τέλος σε ένα ματ χαρτί. Αυτό μας δίνει τη δυνατότητα μιας προσομοίωσης του αποτελέσματος χρήσης του ίδιου Lab χρώματος σε διαφορετικές επιφάνειες. Όσο για τις προδιαγραφές εκτύπωσης των καταλόγων Pantone, αυτές είναι εξαιρετικά αυστηρές και έχουν χαρακτηριστεί από ποιοτικά ISO στάνταρ. Συγκεκριμένα, τα μελάνια δοκιμάζονται σε κανονική offset με σκοπό την προσομοίωση των μέσων συνθηκών εκτύπωσης στα εμπορικά τυπογραφεία και στη συνέχεια η τελική εκτύπωση θα γίνει σε ειδικά διαμορφωμένες μηχανές, στην έδρα της εταιρείας, με μέθοδο ξηρής λιθογραφικής εκτύπωσης, τυπώνοντας 28 δείγματα στη μια μόνο όψη του τυπογραφικού. Αυτά ήταν τα καλά νέα. Το τελικό αποτέλεσμα όμως, μπορεί να διαφέρει στην πράξη από τα χρώματα του καταλόγου με μια απόκλιση της τάξης του 5-8%. Αυτό εξαρτάται από τις συνθήκες εκτύπωσης, την ποιότητα φιλμ / τσίγκου, την πιστότητα ανάμιξης των μελανιών, την ποιότητα του χαρτιού και τέλος τις φωτιστικές συνθήκες παρατήρησης του τελικού προϊόντος.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ PANTONE ΓΙΑ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Θα ήταν άσκοπο και ίσως κουραστικό να περιγράψουμε όλα τα προϊόντα όπως τη συσκευή αναγνώρισης χρώματος, τις συσκευές ποιοτικού ελέγχου χρώματος οι οποίες ανήκουν περισσότερο στο κομμάτι διαχείρισης χρώματος. Θα επικεντρωθούμε λοιπόν σε μια πρακτική αντίληψη των χρωματολογίων της εταιρείας και στο πως και το πότε μας εξυπηρετούν. Επίσης δεν θα αναλύσουμε το θέμα εξαχρωμίας Pantone μιας και αποτελεί από μόνο του ιδιαίτερο κομμάτι των Γραφικών Τεχνών και θέλει την ανάλογη αντιμετώπιση.

FORMULA GUIDE SOLID

Ο βασικός κατάλογος χρωμάτων της Pantone με 1.114 δείγματα, μερικά εκ των οποίων σε θεωρητικό πάντα επίπεδο είναι εντός της κλίμακας CMYK. Κάθε φύλλο της βεντάλιας χρωμάτων, είναι τυπωμένο από τη μηροστική όψη, φέρει 7 χρωματικά δείγματα, κάτω από τα οποία υπάρχουν 2 πληροφορίες.

Ο κωδικός του χρώματος με ένα διακριτικό C, U, M (Coated, Uncoated, Matte) και η ποσοτική πρόσμιξη των μελανιών από τα οποία θα προκύψει το συγκεκριμένο χρώμα. Ορισμένα από τα δείγματα χρωμάτων στην αρχή, έχουν ειδικό όνομα π.χ. Reflex Blue C, το οποίο υποδηλώνει ότι το συγκεκριμένο χρώμα είναι από απόφιο μελάνι, ένα από τα 14 δηλαδή βασικά Pantone χρώματα. Υπάρχουν 3 τέτοια δειγματολόγια, τυπωμένα αντίστοιχα σε 3 διαφορετικές ποιότητες χαρτιού, Coated, Uncoated και Matte. Η κλίμακα Formula Guide Solid είναι ουσιαστικά το βασικό προϊόν της Pantone που θα πρέπει να μας απασχολεί από χρήση σε εταιρική ταυτότητα μέχρι έντυπο, και από συσκευασία μέχρι αφίσα. Μάλιστα, λόγω του ότι και στη σήμανση / επιγραφοποιία υπάρχουν κλίμακες αντίστοιχες της Pantone, και πόσο μάλλον μετά την συνεργασία Pantone - 3M, μπορούμε να έχουμε πολύ μεγάλη χρωματική σύγκλιση σε μια εταιρική ταυτότητα με εφαρμογές σε αυτοκόλλητα, μεταξοτυπίες κ.λπ.

PROCESS GUIDE (EURO)

Κατάλογος ο οποίος περιέχει 3.010 χρώματα, τυπωμένα σε 335 φύλλα, τα οποία ανήκουν καθαρά στο χρωματικό χώρο CMYK και έχουν τυπωθεί με συμβατικά μελάνια CMYK κάτω όμως από τις ίδιες αυστηρές συνθήκες ποιότητας που τυπώνονται και τα υπόλοιπα προϊόντα της Pantone. Κάθε φύλλο, παρουσιάζει 9 χρωματικά δείγματα, με ένα διακριτικό κωδικό ο οποίος φέρει την ένδειξη DE δηλαδή τον (D) Digital Workflow / (E) European

Ink Set. Μετά την ένδειξη DE ακολουθεί η σελίδα του δείγματος (1-334), η θέση του στη σελίδα (από 1 - 9) και ο τύπος του χαρτιού στον οποίο είναι εκτυπωμένο το δείγμα (C,U). Αν και στο εμπόριο υπάρχουν κατάλογοι με πολύ περισσότερα χρώματα (στην κατοχή μου έχω έναν με 24.000 δείγματα) ο συγκεκριμένος έχει, λόγω κατασκευής (βεντάλια), μεγάλη πρακτική ευκολία ως προς την επιλογή αλλά και το ταίριασμα χρωμάτων. Επίσης μας δίνει την δυνατότητα να δούμε χρώματα τυπωμένα με ευρωπαϊκά μελάνια και φυσικά σε διάφορους τύπους χαρτιών (Coated και Uncoated). Δεν υποκαθιστά δηλαδή ποσοτικά μια εκτεταμένη λιθογραφική σκάλα τετραχρωμίας αλλά είναι ένα εργαλείο, εύχρηστο και λειτουργικό.

COLOR BRIDGE (EURO)

Ίσως το πιο δυνατό χαρτί της Pantone για την print & new media εποχή. Η συγκεκριμένη σκάλα, διαθέτει 157 φύλλα και κάθε φύλλο έχει 2 στήλες των 7 χρωμάτων. Συνολικά παρουσιάζει 1.089 χρώματα Pantone και άλλα τόσα CMYK. Ουσιαστικά, αυτό που έχουμε εδώ είναι μια όσο το δυνατόν κοντινότερη αντιστοίχιση μιας γκάμας Pantone χρωμάτων σε CMYK και όχι μόνο! Κάτω από τα χρωματικά δείγματα έχουμε 5 πληροφορίες. Τον κωδικό του Pantone χρώματος και ξανά τον κωδικό για ευρωπαϊκή περιφέρεια, τις CMYK δυνάμεις του χρώματος, την αντιστοίχιση σε sRGB και HTML.

Για παράδειγμα, Pantone 2985 C, (δηλαδή χρώμα 307 τυπωμένο σε Coated χαρτί), Pantone 2985 EC (European Ink Set, Coated Paper), CMYK 60.00.03.00, RGB 091.198.232 και HTML 5BC6E8. Νομίζω ότι η συγκεκριμένη σκάλα, είναι εξαιρετική για επιλογή χρωμάτων εταιρικής εικόνας, όταν αφορά εταιρείες με πολλαπλή παρουσία σε όλα τα media. Μας εξασφαλίζει λοιπόν, μια όσο το δυνατόν πιο ενιαία χρωματική παρουσία, τουλάχιστον όσο μας επιτρέπει ο διαφορετικός τρόπος με τον οποίο δημιουργείται ή αίσθηση του χρώματος δια της αντανάκλασης (μελάνι) και της προβολής (οθόνη) αλλά και των διαφορετικών ποιοτικά μέσων.

Μια δυνατότητα να γνωρίζουμε εξ αρχής τα ασφαλέστερα χρώματα (δηλαδή με λιγότερες συνολικά αποκλίσεις) σε πολλαπλές εφαρμογές.

Η σκάλα αυτή αντικατέστησε την προηγούμενη με την ονομασία Solid to Process, η οποία μας παρέχει μόνο την αντιστοίχιση από Pantone σε CMYK. Το δειγματολόγιο Color Bridge μπορεί να το βρει κανείς τυπωμένο σε Coated και Uncoated paper.

PANTONE TINTS

Μια όχι τόσο γνωστή συλλογή από χρωματικές σκάλες αλλά διόλου μικρότερης σημασίας. Με 4 συνολικά "βεντάλιες" των 559 φύλλων, 1.114 πλακάτα χρώματα της Pantone τυπωμένα σε coated χαρτί και χωρισμένα σε τεμάχια, και ξανά η ίδια ποσότητα τυπωμένη σε uncoated χαρτί. Κάθε φύλλο του δειγματολογίου, περιέχει 8 τονικές διαβαθμίσεις / αραιώσεις (τίντες) των Pantone χρωμάτων από 10% - 80%. Κάτω από κάθε στήλη της τίντας του Pantone χρώματος, υπάρχει τυπωμένη μια μικρή εικόνα ως ημιτονικό δείγμα monochrome, αποκλειστικά με το συγκεκριμένο μελάνι. Πάνω σε κάθε τίντα, υπάρχουν τυπωμένες 3 λέξεις, μια με black overprint, μια με τρύπα λευκό, και μια με το πρωτότυπο χρώμα της τίντας με δύναμη 100%. Είναι προφανές ότι η συγκεκριμένη σκάλα έχει μεγάλη αξία όταν έχουμε διαχωρισμένες εικόνες σε Monochrome ή όταν χρησιμοποιούμε σε κάποια σχεδίαση ή εικονογράφηση τίντες κάποιου Pantone χρώματος. Μπορούμε δηλαδή να έχουμε εξ αρχής σαφή εικόνα για το τελικό αποτέλεσμα.

PANTONE PASTEL FORMULA GUIDE

Μικρή σχετικά σκάλα, με 154 χρώματα πάνω σε 22 φύλλα χαρτιού με 7 δείγματα σε κάθε φύλλο. Τυπωμένη δυο φορές, μια σε coated και μια σε uncoated χαρτί. Τα 154 χρώματα αυτά δεν ανήκουν στην συλλογή με τα 1.114 πλακάτα χρώματα, είναι δηλαδή μια επέκτασή της ειδικά σε παλ τόνους.

PANTONE METALLIC FORMULA GUIDE

Δειγματολόγιο με 50 φύλλα coated χαρτιού, με 6 δείγματα μεταλλικών χρωμάτων Pantone. Ούτε αυτά τα δείγματα περιέχονται στην βασική σκάλα Formula Guide Solid. Συνολικά λοιπόν 301 δείγματα, με τον κωδικό ονομασίας τους, τον τρόπο παραγωγής τους από συγκεκριμένα μελάνια. Τα δείγματα δεν έχουν υποστεί καμία μετεκτυπωτική επεξεργασία ούτε υπάρχει βερνίκι μηχανής, τοπικό UV κλπ ώστε να υπάρχει σαφής εικόνα για την υφή, τη χρωματικότητα και τη λαμπρότητα του δείγματος.

ΑΓΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Πέρα από τα παραπάνω δειγματολόγια έχουν κυκλοφορήσει και ντσοιέ με αποσπώμενα δείγματα, τα λεγόμενα chips. Έτσι μπορεί κάποιος να δώσει ένα τέτοιο ως δείγμα σε πελάτη, project manager, τυπογράφο κλπ. Όταν κάποιο φύλλο η χρώμα εξαντληθεί μπορεί να επανακτηθεί από την εταιρεία. Επίσης η Pantone μπορεί να παρέχει custom λύσεις, δηλαδή ντσοιέ μόνο με συγκεκριμένα χρώματα, πχ τα 2 χρώματα της εταιρικής ταυτότητας μιας εταιρείας. Επίσης είναι δυνατόν αντί για ορθογώνιες επιφάνειες να τυπωθεί το ίδιο το σήμα της εταιρείας κλπ.

Τέλος, υπάρχει δυνατότητα να παραχθούν όλα τα παραπάνω προϊόντα που είδαμε, και στο προστατευτικό του εξώφυλλο (αν μπορούμε να πούμε έτσι το "κάλυμμα" του δειγματολογίου) να προστεθεί το λογότυπο και τα στοιχεία μιας εταιρείας που θα αγοράσει αριθμό τέτοιων προϊόντων ώστε να φέρουν το εμπορικό της σήμα.

Πέρα από την αγορά μεμονωμένων δειγματολογίων μπορεί να αγοράσει κανείς προϊόντα σε πιο μεγάλες ποσότητες, όπως το πακέτο Coated, Uncoated και Matte Formula Guide Solid, ή της θήκης με 5 ή 6 σκάλες (νέα έκδοση) που έχουν πακέτο Formula Guide, Process Guide και Color Bridge. Επίσης υπάρχει και η κορυφαία έκδοση, όπου σε μια σκαλιέρα υπάρχουν κυριολεκτικά όλα τα προϊόντα της.

Η ίδια η Pantone, θεωρεί ότι, ανάλογα με τη χρήση των προϊόντων της, θα πρέπει να γίνεται αντικατάσταση των δειγματολογίων σε λογικά χρονικά πλαίσια. Φυσικά η διάρκεια ζωής των προϊόντων της εξαρτάται και από τον παράγοντα φυσική φθορά από χρήση, υγρασία, ζέστη, έκθεση σε ηλιακό φως. Είναι λοιπόν αναγκαίο τέτοια προϊόντα να φυλάσσονται σε μέρος όπου να μην υπάρχει απευθείας ηλιακό ή άλλο έντονο φως, υγρασία και ζέστη. Αν μη τι άλλο, ένα φθαρμένο τέτοιο προϊόν δεν έχει ουσιαστικά καμία πρακτική αξία.

PANTONE & SOFTWARE

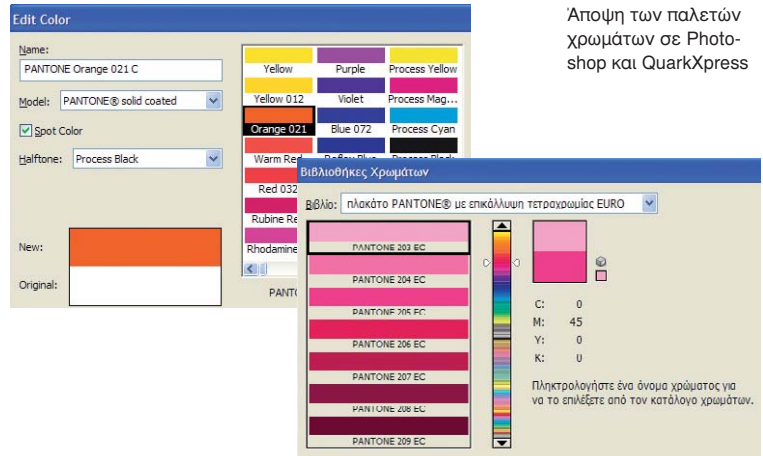
Σε γενικές γραμμές, όλα τα προγράμματα που χρησιμοποιούμε για το χώρο της έντυπης επικοινωνίας εμπεριέχουν τις χρωματικές σκάλες Pantone.

Στα προγράμματα της Adobe, μπορεί να τα βρει κανείς ανοίγοντας το κρυφό μενού της παλέτας swatches.

Στο QuarkXpress θα πρέπει κανείς να ανοίξει το μενού Edit, να επιλέξει Colours, να πατήσει New, και να επιλέξει από το μενού Model αντί για CMYK, το δειγματολόγιο Pantone που επιθυμεί. Στο Corel αντίστοιχα, Windows / Color Palettes. Κάθε νεότερη έκδοση προγράμματος, είναι ενημερωμένη σχετικά με τις όποιες αλλαγές στους κωδικούς κάποιων χρωμάτων.

Έχει παρατηρηθεί στο παρελθόν και συγκεκριμένα στο Adobe Illustrator, λανθασμένη ονομασία χρώματος σε swatch μέσα στο πρόγραμμα. Αμέσως η Pantone έκανε σχετική ανακοίνωση και με την πρώτη έκδοση patch από την Adobe για τη συγκεκριμένη έκδοση το πρόβλημα διορθώθηκε αμέσως. Αν έχετε κάποια παλαιότερη έκδοση λογισμικού το οποίο δεν υποστηρίζει το δειγματολόγιο color bridge είναι πολύ εύκολο να το κατεβάσετε από τον δικτυακό τόπο της Pantone (www.pantone.co.uk) αφού κάνετε υποβολή των στοιχείων σας και γραφτείτε μέλη (λήψη αρχείου: μενού support / software updates). Χρησιμοποιώντας το Photoshop μπορεί κανείς να βρει την αντιστοιχία ενός Pantone χρώματος σε CMYK. Το ίδιο μπορεί να γίνει και στο Corel με την χρήση του docker με την ονομασία color. Μάλιστα στο Corel μπορεί να γίνει και το αντίστροφο. Άνοιξα 2 ίδια Pantone χρώματα τόσο στο Corel όσο και στο Photoshop, και στη συνέχεια τα μετέτρεψα σε CMYK. Το αποτέλεσμα ήταν να λάβω δυο διαφορετικές τιμές.

Θεωρώ γενικά αναξιόπιστη μέθοδο το να προσπαθεί κανείς να κάνει αντιστοιχία Pantone με CMYK χρώματα χρησιμοποιώντας την οθόνη του. Είναι εντελώς λάθος. Ακόμη και η μετατροπή στο Photoshop και στο Corel από το ένα χρωματικό μοντέλο (Pantone) στο άλλο (CMYK) ενέχει σοβαρούς κινδύνους. Κατά την άποψή μου, θα πρέπει κανείς να διαθέτει οπωσδήποτε τη σκάλα με τα solid χρώματα και να συγκρίνει επιτόπου το επιθυμητό χρώμα με κάποιο άλλο CMYK είτε στην 4χρωμη σκάλα της Pantone, είτε σε μια λιθογραφική σκάλα τετραχρωμίας, ή τελικά να χρησιμοποιήσει - αν το αποτέλεσμα τον ικανοποιεί - την color bridge. Πάντως, για να μην υπάρχουν παρανοήσεις, πρέπει να τονίσουμε ότι τα δειγμα-

Άποψη των παλετών χρωμάτων σε Photoshop και QuarkXpress

τολόγια της Pantone δεν είναι μπουσουλές διαχείρισης χρώματος. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να προσπαθεί κανείς να συγκρίνει ή να "φέρει" την οθόνη του στα Pantone χρώματα και δεν είναι σωστό να περιμένουμε να υπάρξει απόλυτη χρωματική ταύτιση ενός οποιοδήποτε χρώματος που έχει τυπωθεί με Pantone μελάνι και ενός που έχει τυπωθεί με τετραχρωμία.

Άλλωστε, όπως είπαμε και στην εισαγωγή, δεν μπορούμε να συγκρίνουμε διαφορετικούς χρωματικούς χώρους, δηλαδή δεν είναι λογικό να χρησιμοποιήσουμε την ίδια την αιτία του προβλήματος (ασυμβατότητα χρωματικών χώρων) για την μετατροπή από Pantone σε CMYK. Οι όποιες μετατροπές έχουν συμβεί μέσα στα προγράμματα από τη μια κλίμακα στην άλλη, συντελείται με μαθηματικούς αλγόριθμους της κάθε εταιρείας. Τα μαθηματικά μπορεί να είναι αλάνθαστα, αλλά το χρώμα σαν αίσθηση δεν μπορεί να είναι μόνο μαθηματικά. Είναι άλλο τόσο υποκειμενικό και ποιητικό. Αποδεικνύεται για άλλη μια φορά, πως παρά τη χρήση υψηλής τεχνολογίας και τεχνολογίας, ο τελικός κριτής και αποδέκτης είναι ο άνθρωπος και το όργανο της όρασης. Απλώς προσπαθούμε πάντα σε τέτοιες περιπτώσεις (π.χ. σήμα σε δίχρωμη εταιρική ταυτότητα και δίπλα το ίδιο σήμα σε τετράχρωμο έντυπο) να μειώσουμε την ψαλίδα.

Κλείνοντας, να πούμε ότι το κόστος απόκτησης των προϊόντων της Pantone στην Ελλάδα υπήρξε στο παρελθόν επεικώς απαράδεκτο. Τα τελευταία χρόνια η κατάσταση έχει βελτιωθεί αρκετά, με τις Ελληνικές τιμές να πλησιάζουν τις αντίστοιχες Ευρωπαϊκές και Αμερικάνικες. Αν και υπάρχει ακόμη περιθώριο βελτίωσης. Ας ελπίσουμε κάποια στιγμή να τις αγγίξουμε.